

Akilerarusiinermik aalajangiisartut aalajangiinerat

Ilisarnaat:	2016-117974 (2013) 2015-117296 (2014)
Ulloq aalajangiiffik:	2. november 2016
Aalajangiineq saqqummiunneqarpoq:	
Ukioq aningaasarsiorfik:	2013 aamma 2014
Suliaq:	Akileraarutit
Suliamut oqaasertaq:	Kalaallit Nunaannut tamakkiisumik killilimilluunniit akileraartussaataaneq

Eqikkaaneq

Naammagittaalliorneq ukiunut aningaasarsiorfinnut 2013-imut aamma 2014-imut Kalaallit Nunaannut tamakkiisumik killilimilluunniit akileraartussaanneranut tunngassuteqarpoq. Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup naammagittaalliorpoq Kalaallit Nunaannut tamakkiisumik akileraartussatut isigaa, taamaattumik pineqartoq Danmarkimi iluanaarutisiatigut aningaasarsiaminik erniatigullu isertitaminik Kalaallit Nunaannut akileraartussatut isigineqarpoq.

Suliami tunngavippiaasut

Naammagittaalliorpoq Arktisk Kommandop Kalaallit Nunaanni nakkutilliissutaani sulisutut atorfeqarpoq. Angallat Frederikshavnimi aallaaveqarpoq. Arktisk Kommando Værnsfælles Forsvarskommandomut atavoq, illersornermullu pisortap ataani inissisimalluni. Qullersaqarfia Nuummi inissisimavoq.

Naammagittaalliorpoq ulloq 4. januar 2013 atsiornermigut qallunaat akileraarutaannik ilanngaanneqartannginnissani qinnuteqaatigaa ulloq 28. januar 2013-imiit Danmark qimassimagamiuk Kalaallit Nunaanni kiffartortussanngorami. Naammagittaalliorpoq erseqqissarsimavaa Danmarkimi najugarisami piginnarnissaa. Naammagittaalliummik suliaqarnermut atasumik nalunaarutigineqarpoq, angallammi kiffartorneq aallartissimasoq 10. december 2012. Piffissami 1. – 22. januarimut Kalaallit Nunaata imartaani angalavoq.

Naammagittaalliorpoq Kalaallit Nunaanni najugalittut nalunaarsorsimangilaq aammalu nalunaarsorsimangisaannarluni.

Ukiuni aningaasarsiorfinni Kalaallit Nunaannut isertitaminut peqatigiiffimmullu ilaasortaaneranut akiliumminut nammineerluni nalunaarsuuteqarsimavoq.

Akilerartarnermut Aqutsisoqarfiup naammagittaalliortoq Kalaallit Nunaannut tamakkiisumik akilerartussatut isigaa, taamaattumillu ukiumi isertitaminik tamanit akilerartussatut isigalugu. Tassa iluanaarutisiatigut aningaasarsiaminik erniatigullu isertitaminik akilerartussigaavoq. Akilerartarnermut Aqutsisoqarfiup akilerartussaataaneq 28. januar 2013-imiit aallartittutut isigaa.

Naammagittaalliortup paasinninnera

Naammagittaalliortup Kalaallit Nunaannut tamakkiisumik akilerartussaanini isumaqatiginngilaa.

Naammagittaalliortoq isumaqarpoq taamaallaat killilimmik akilerartussaataalluni, taamaattumillu ernianit isertitanut il.il. akilerartinneqassanani, imaammat:

- Kalaallit Nunaannut tamakkiisumik akilerartussaanani:
 - Danmarkimut sivikitsumik feriarnerit kisiisa pinnagit, Kalaallit Nunaanni qaqugukkulluunniit sulingisaannarsimagami qaammatit arfinillit sinnerlugit.
 - Kalaallit Nunaata inatsisaani takussutissarsiffissaqanngitsoq, ulloq freerfik sunaluunniit aamma ulloq sunaluunniit susassaqqarfiusoq angallammut nakkutilliisummut ullutut attuumassuteqartutut isigineqassasut.
 - Uninnganeq qanorluunniit ittoq, ullortalik angallammi nakkutilliisummi kiffartarnermut attuumassuteqanngitsunik, Kalaallit Nunaannut piffissanik naatsorsuinernik kipititsisuummat.
 - Kalaallit Nunaaniinnermi akunnerisigut, Kalaallit Nunaata avataani uninngasimaneri sivisunerusimmata. Piffissaq sivisunerpaaq Kalaallit Nunaanni kiffartunngilluinnarfigisimasaa tassaavoq 29. oktober 2013-imiit 7. maj 2014-imut.
 - Kalaallit Nunaaniinnermi akornanni nunani allani sulisarsimagami. Allami sulisimanera sivisunerpaaq tassaavoq 2014-imi 8. majimiit 13. novemberimut, tassanilu piffissat marluk suliffigisimavai feriarnermik akunneqartumik. Sulinera Kalaallit Nunaata imartaaniinnaanngitsoq pisimavoq, aammali Islandip imartaani sulinernik ilaqaramik.
 - Sumi uninngaveqarnek aallaavigalugu akilerartussaataanerup uninnganerup sivisussuserisaanit killeqanngitsumik sivisussusilimmu atuuttussanngortinneqarnissaa inatsisini aallaavissaqanngimmat. Piffissat suliaqanngiffiusut imaluunniit Kalaallit Nunaata eqqaani uninngaffiusut ukiup affaanit sivisunerusut kingunerissavaat naammagittaalliortup Danmaarkimi najugalittut isigisariaqarnera.
 - Danmarkimiinneq angallammi kiffartarluni sulinermut pinngitsoornani attuumassuteqartariaqanngimmat. Illersornissaqqarfimmi atorfilittut kiffartarluni angallammi sulinermut attuumassuteqanngitsunik nunami allanik aamma suliaqqartoqartarpoq. Danmarkimiinneq angallammi kiffartarnermut attuumassuteqanngikkaangat, Kalaallit Nunaaniinneq taava kipitinneqartarpoq.

- DBO-p oqaatigaa, pisut sorliit nunat arlaannut tunngatinneqarnissaasa nalilersuiffiqeqarnerat, nunap sorliup ilaani pisimanerannut agguataarneqartassasut.
- Danmarkimi DBO naapertorlugu Danmarkimut akileraartartussaasoq, makku pissutigalugit:
 - Kalaallit Nunaanni aalajangersimasumik najugassaqartinneqannginnami
 - Danmarkimi aalajangersimasumik najugaqarami, arnaanni inooqatigalugu
 - Danmarkimiinneri sivilunerusarmata (Danmarkimiinneri ullut 230-t Kalaallit Nunaatalu imartaaniinneri sivilunerpaamik 130-t missaanniillutik).

Sulinerisa angalanerisalu qanoq ittoorpiarneri misissorneqarput, uppersaammillu ilalerlugit nassiunneqarsimallutik:

- Naammagittaallortoq 2013-imi aamma 2014-imi angallammi nakkutilliisummi ilaatigut Kalaallit Nunaata imartaani angalasumi sakkutuunut naalakkatut sulisimavoq.
- Angallammi kiffartornerup annersaa Kalaallit Nunaata imartaani sulineruvoq, angallalli aamma Savalimmiut Islandillu eqqaanni imartaanniittarsimavoq. Seniorsergentimit uppersaat ilanngullugu nassiunneqarsimavoq, tassani allasimapput XX-ip Kalaallit Nunaata aammalu nunat allat imartaanni ullut angalaffigisimasai aammalu Danmarkimi uninngasimanerisa sivilussusaat.

Inatsisit malittarinissaannut inatsisillu atorineqarnerinut innersuussutit

Akileraartussaataaneq:

Aningaasarsianit akileraarutit pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 12, 2. november 2006-imeersumi §§-t 1 aamma 2 tamakkiisumik aamma killilimmik Kalaallit Nunaannut akileraartussaaneermik imaqarput.

Tamakkiisumik akileraartussaaneq:

§ 1-imi, imm. 1 nr. 1-imi aamma nr. 2-mi inuit tamakkiisumik akileraartussaataapput:

- Kalaallit Nunaanni najugaqartut
- Kalaallit Nunaanni najugaqavinnatik minnerpaamik qaammatini 6-imi tassaniittut, tamatumani ilanngullugit naatsorsuussaallutik feeriamik assigisaanilluunniit pissuteqarluni Kalaallit Nunaata avataaniillatsiarnerit.

Akileraartussaataaneq § 1-imi, imm. 1, nr. 2 naapertorlugu atuutilertarpoq Kalaallit Nunaanniinnerup akileraartussaataaneermut pissutaasup aallaqqaataaniit, tak. Aningaasarsianit akileraarutit pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 12, 2. november 2006-imeersumi § 8.

§ 1 nr. 2-mut oqaaseqaatit erseqqissarpaat piffissap maaniiffiusup qanoq naatsorsoneqarnissaa. Kalaallit Nunaanniiffiusumut ilanngunneqassapput:

- Ullut maanga nuuffiit maanngaanniillu nuuffiit

- Feeriarneq assigisaalu pissutigalugit piffissami sivikitsumi Kalaallit Nunaata avataaniinnerit
- Feerianut nalinginnaasumik atuutissaaq tamatuma sulinerlut atillugu isumaqatigiissutaasimanissaa
- Ullut feeriarfissatut imaluunniit qaangiuttoortarnerit kingunerisaannik sulingiffissatut katersat matumani sulingiffeqarnertut isigineqarsinnaapput
- Feeriarneq assigisaaluunniit pissutigalugit piffissani sivikitsuni nunap avataaniinnertut nalinginnaasumik aamma ilaapput piffissani sivikitsuni pikkorissarluni, erninerup kingorna sulingiffeqarluni, napparsimmavimmiilluni assigisaanillu pissuteqarluni sumiiffeqarnerit
- Sulinermik pissuteqarluni Kalaallit Nunaata avataaniinneq imaluunniit suliffissaaleqisutut ullormusianik Kalaallit Nunaata avataani pisartagaqarluni nunap avataaniinneq, Kalaallit Nunaanni najugaqarnerup kipitinneqarneranik kinguneqassaaq
- Kalaallit Nunaanni najugaqarneq naggaserlugu Kalaallit Nunaata avataani feeriarneq piffissamut Kalaallit Nunaanni najugaqarfiusumut ilanngunneqarsinnaanngilaq.

§ 1, imm. 2 naapertorlugu nunami maani aalajangersimasumik inissisimaffeqarluni ukioq tamaat suliffeqartoq Kalaallit Nunaanni inissisimaffillitut naleqqiunneqassaaq. Aalajangersagaq ilanngunneqarpoq Inatsisartut inatsisaatigut nr. 9, 5. december 2008-meersukkut.

Inatsisissatut siunnersuummut oqaaseqaatini allassimavoq akileraartussaataaneermut aalajangersakkami akissarsiat sugaluurtulluunniit pineqartut, tassunga aamma ilaallutik akissarsiat umiarsuarmi suliassanut pingaarnertut ilaasut, soorlu nunami suliart umiarsuarmi sulinerlut atasumik suliartineqartut.

Killilimmik akileraartussaataaneq:

Killilimmik akileraartussaataaneq inuit Kalaallit Nunaanni akissarsiaqartinneqartut, tamakkiisumilli akileraartussaataaneermi piumasaqaatinik naammassinnissimangitsut. Taamaalluni inatsimmi toqqaannartumik takuneqarsinnaavoq, umiarsuarni nunami maani aalajangersimasumik inissisimaffeqarluni ukioq tamaat suliffeqartoq Kalaallit Nunaanni nammineq inuttut sulinermigut sugaluurtumilluunniit akissarsiaqartoq, akissarsiaminik killilimmik akileraartussaataasooq, tak. Aningaasarsianit akileraarutit pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 12, 2. november 2006-imeersumi § 2, imm. 1, nr. 17 (ilanngunneqartoq Inatsisartut inatsisaatigut nr. 9, 5. december 2008-meersukkut).

Inatsisissatut aalajangersakkani nr. 17-imut oqaaseqaatit annerpaatigut assigaa § 1, imm. 2, nr. 4-mut oqaaseqaatit.

Aningaasarsiat akileraarusigassat:

Inunnut killilimmik akileraartussaataasunut akileraartussaataaneeranni taamaallaat pineqarput aningaasarsiat aningaasartuutitallit, soorlumi killilimmik akileraartussaataaneq pillugu inatsimmi aalajangersakkani taaneqartut. Imaappoq, assersuutigalugu iluanaarutit erniallu taamaallaat Kalaallit Nunaannut akileraarutaasussaapput, iluanaarutit ingerlatseqatigiiffimmit nunatsinneersumit il.il.

tunniunneqarsimappata imaluunniit erniat Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiutitut suliffeqarfimmut tunngasimappata. Tak. Aningaasarsianit akileraarutit pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 12, 2. november 2006-imeersumi § 2, imm. 1 aamma 2.

Inunnut tamakkiisumik akileraartussaataitaasunut aningaasarsiat akileraarusigassat tassaapput ukioq naallugu aningaasarsiat, Kalaallit Nunaanneersuunerat nunaniilluunniit allaneersuunerat apeqqutaatinnagu. Aningaasarsiaq taamaallaat akileraaruteqaataassanngilaq inatsisikkut ilaasussaataitaasimangikkuni, tak. Aningaasarsianit akileraarutit pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 12, 2. november 2006-imeersumi § 13.

Aningaasarsianit akileraartussaataitaanerit iluanaarutineersut ernianeersullu toqqaannartumik taaneqarput Aningaasarsianit akileraarutit pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 12, 2. november 2006-imeersumi § 14, imm. 1, nr. 2 aamma 3-mi.

Marloriaammik akileraarneq:

Inuk tamakkiisumik akileraartussaataitaasoq Kalaallit Nunaannit nunanillu allanit aningaasarsiaminit akileraartinneqartarnera aallaaviuvoq, tamatumalu kingunerisinnaavaa aningaasarsianut marloriaammik akileraartinneqarneq, nunammi aningaasarsisitsisup amerlanertigut aamma aningaasarsiaq akileraarusersinnaasarmagu. Marloriaammik akileraarneq sakkukillisinneqarsinnaavoq Kalaallit Nunaanni akileraarutit naatsorsorneranni nunap allap akileraarutaannik ilanngateqartitsinikkut. Sakkukillisisoqarsinnaavoq Aningaasarsianit akileraarusiinnermut inatsimmi § 69 aallaavigalugu imaluunniit Marloriaammik akileraartitsineq pillugu isumaqatigiissut (DBO) aallaavigalugu, nuna aningaasarsisitsisoq isumaqatigiissusiorfigineqarsimappat.

Kalaallit Nunaat Danmarkilu DBO-mik isumaqatigiissusiaqarput.

Nuna akileraarfigisartagaq:

Inuk ilisarnaatit uku tunngavigalugit najugaqartoq, uninnganeq assigisaaluunniit aallaavigalugit Kalaallit Nunaanni aammalu Danmarkimi nunaqartutut isigineqartariaqaruni, Marloriaammik akileraartitsineq pillugu isumaqatigiissummi (DBO) art. 4 naapertorlugu naalagaaffiup ilaani sivikinnerpaamik qaammatini arfinilinni najugaqarsimaguni, tassani akileraartartutut isigineqartariaqarpoq, feeriarneq assigisaalu pissutigalugit sivikitsumik allamiissimanini kisiisa pissutigalugit naalagaaffiup pineqartup avataaniissimaguni. Qaammatit arfinillit Kalaallit Nunaanneereersimaguni, taava Kalaallit Nunaat DBO naapertorlugu nunatut akileraartarfittut isigineqassaaq tassaniinnerup aallartiffianiit naatsorsorlugu.

Feeria sulinnermut atatillugu isumaqatigiissutaasimassaaq. Ullut feeriarfissatut katersat imaluunniit qaangiuttoortarnerit kingunerisaannik sulinngiffiit, matumani feeriatut isigineqarsinnaapput. SKAT Danmarkip inatsisilerinnermut ilitsersuutaani inatsisit atorineqarneri tunngavigalugit feerianut assigisaannulluunniit tulluuttut assersuutigineqarput Danmarkip aamma Kalaallit Nunaata akornanni DBO-mi art. 4-mik paasinninnissaq pillugu (C.F.9.2.7.7.):

Assersuut

Uninnganerit tulliuuttut feeriarneq assigisaaluunniit pissutigalugit uninngatsiarnertut isigineqarput:

- *Pisortat suliffiutaanni atorfilik feerianik nalinginnaasumik katersaminik feeriarneq sapaatit akunnerini arfinilinni, taakkununga ilanngullugit qaangiuttoornerit friinngitsoorfiusimasullu kingunerisaannik sulinngiffeqarnerit, sap. ak. 11-t, katillutik sap. ak. 17-it*
- *Piloti nikittaaffiusumi sulisoq, qaammat ataaseq suleriarluni qaammammi ataatsimi feeriarneq il.il..*
- *Aalisarteq raajarniussuarmi qaammatit pingasut missaanni suleriarluni qaammatini pingasuni feeriarneq il.il..*
- *Kursusernerit sivikitsut, meerartaarnermi sulinngiffeqarnerit, napparsimavimmi uninnganeq assigisaalu.*

Uninnganerit tulliuuttut feeriarneq assigisaaluunniit pissutigalugit uninngatsiarnertut isigineqanngillat:

- *Piffissaq Danmarkimi suliffiusoq imaluunniit piffissaq Danmarkimi suliffissaaleqisutut ullormusiaqarfiusoq*
- *Kalaallit Nunaanniinneq naggaserlugu Danmarkimi feeriarneq.*

Umiarsuarniinnerit Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffilittut nalunaarsugaasuni, Kalaallit Nunaanniinnertut sanilliunneqassapput. Tassa qaammatini arfinilinni sulinerup kingunerissavaa, Kalaallit Nunaata nunatut najugaqarfittut isigineqarnera, Danmarkimi piffissami tassani aamma najugaqarneq attanneqaraluarpalluunniit, tak. Den juridiske vejledning afsnit C.F.9.2.7.7. (DBO-mi Art. 4-mut oqaaseqaatit).

Ilunaarutit erniallu:

Art. 10 naapertorlugu Kalaallit Nunaat ilunaarutit akileraarusisinnavaoq, ilunaarutit Kalaallit Nunaanni najugaqarpat (tassunga akileraartartutut isigineqarpat) imaluunniit ilunaarutit Kalaallit Nunaanni ingerlatseqatigiiffimmit il.il. akilerneqarpata.

Art. 11 naapertorlugu Kalaallit Nunaata erniat taamaallaat akileraarusisinnavaai, erniatigut ilunaarutit Kalaallit Nunaanni najugaqarpat (tassunga akileraartartutut isigineqarpat) imaluunniit erniat Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiummik ingerlatsivimmuut tunngassuteqarpata.

Akissarsiat:

Qallunaat umiarsuaanni Kalaallit Nunaanni aalajangersimasumik inissisimasuulluni ukioq naallugu angalasumi sulinikkut akissarsiat, taamaallaat Kalaallit Nunaanni akileraarusisinnapput, tak. Art. 15, imm. 3 (art. 15 nutaaq 2008-mi tapiliussamik isumaqatigiissuteqarnermi ilanngunneqartoq) – aammattaaq takuuk inatsisilerinermut ilitsersuummi afsnit C.F.9.2.7.6.2. (DBO-mi Art. 15-imut oqaaseqaatit).

Akilaraarutininik oqilisaaneq:

Artikel 22 naapertorlugu Kalaallit Nunaat najugaqarfittut (akilaraartarfittut), Danmarkimi akissarsianit akilaraarutaasimasut ilanngaateqartinnissaannik akuersisussaavoq, taamaattorli Kalaallit Nunaanni isertitanit akilaraarusiinermit ilanngaateqartinnissaannik anginerussanngilaq. Tassalu Kalaallit Nunaata akilaraarnermut ilanngaateqartinnissaannik Danmarkimi isertitanit akilerneqartoq akuerissavaa, ilanngaalli Danmarkimi isertitanit naatsorsorneqartoq Kalaallit Nunaanni akilaraarummit annerunngisaannartoq.

Aningaasarsianit akilaraarutininik inatsimmi oqilisaanermut malittarisassap Art. 23-mi oqilisaanermut malittarisassaq assigaa. Taamaattoq imm. 2-mi ersarissarneqarpoq, Marloraammik akilaraarusiinermit isumaqatigiissut naapertorlugu Danmarkip pisassaani aningaasanik annertunerusunik ilanngaateqartoqarsinnaanngitsoq. Tassa, Danmarki DBO naapertorlugu pisinnaatitaaffinnit anginermit akilaraartitsisimappat, taava DBO naapertorlugu Danmarkip akileqqusassarisimasaanit ilanngaammik taamaallaat akuersisoqarsinnaavoq.

Akilaraarusiinermit aalajangiisartut nalilersuineri tunngavilersuutaallu

Aningaasat isumaqatigiinngissutaanngillat. Taamaallaalluuna tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit akilaraartussaaneq isumaqatigiinngissutaasoq. Naammagittaalliortoq ukiup aningaasarsiorfiup ilaani tamakkiisumik akilaraartussaataasutut isigineqarsimappat, naammagittaalliortup isumaa naapertorlugu piffissanut akilaraartussaataaffinnut aningaasarsiat akilaraarusigassat agguarneqartariaqarput.

Naammagittaalliortoq Imaani nakkutilliissummi Kalaallit Nunaanni sulinermini akissarsiaminik Kalaallit Nunaannut akilaraartussaaneq taamaalluni isumaqatigineqarpoq. Tamanna naapertorlugu naammagittaalliortup isertitanit akilaraarnermut inatsit naapertorlugu qallunaat nunaannit akilaraarnermut ilanngaassisarnermit ilanngaanneqannginnissani qinnutigaa. Angallammiissimanerata minnerpaamik qaammatini arfinilinni sivilissuseqarsimanissaa, taamaammallu Kalaallit Nunaannut tamakkiisumik akilaraarnermik kinguneqartussa, isumaqatigiinngissutaavoq.

Naammagittaalliummik suliaqarnermut atasumik naammagittaalliortup angallammiissimaneranut aammalu feeriarnermut qaangiuttoorsimanernullu taarsiullugu sulinngiffeqarnermut uppersaatait tiguneqarput.

Naammagittaalliortup isumaa naapertorlugu qaangiuttoorsimanernut taarsiullugu sulinngiffeqarnerit Kalaallit Nunaanniinnerup naatsorsorneqarneranut kisitsinermit ilanngunneqassanngillat. Akilaraarusiinermit aalajangiisartut tamanna isumaqatiginngilaat, qaangiuttoorsimanerummi taarsiullugit ullut sulinngiffeqarnerit Arktisk Kommandop ataani nakkutilliissummi atorfeqarnermit aallaaveqarmata, taamaattumillu Kalaallit Nunaata avataani feeriarneq assigisaalu pissutigalugit nunamik sivikitsumik qimassimatitsinermit assersuunneqarsinnaammata.

Akilerarusiineramik aalajangiisartut tunngavigaat, Arktisk kommandomit angallatigineqartumut nakkutilliisummut naammagittaalliortup sulinera toqqaannartumik attuumassuteqartoq, ullut kursuserfiit minillugit. Aningasarsiat pillugit inatsimmi § 1-imi, imm. 2-mut oqaaseqaatini, umiarsuup Kalaallit Nunaata imartaaniinnera nunani allamiitsiarnermit kipitinneqarneq ajorpoq nunalinneq aaqqissuunneqarnermik, aserfallatsaalineqarnermik taquassarsiniarnermilluunniit pissuteqaannarsimagaangat. Angallatip Kalaallit Nunaata imartaata avataaniissimaneri paasissutissiissutigineqartut malillugit sivikitsuinnaasimapput taquassarsiniarnermik pissuteqarsimallutik, kisianni 2013-ip 2014-inillu nikinneranni Danmarkimi sivilisunerusumik uninngasoqarsimavoq amutsivimmi sullivimmilu iluarsaanneqarnermik pissuteqartumik. Akilerarusiineramik aalajangiisartut paasinninnerat naapertorlugu naammagittaalliortup Kalaallit Nunaanniinneranik kipititsinermut pingaaruteqarpoq, umiarsuup suliaqarnera Kalaallit Nunaanni uninnganeranut attuumassuteqanngitsunik. Kalaallit Nunaata imartaani sulianut aaqqissuunneqarneq il.il. taamaallaat attuumassuteqarsimappat, taava Akilerarusiineramik aalajangiisartut paasinninnerat naapertorlugu Kalaallit Nunaanniinneranik kipititsinerunngilaq, aamma umiarsuarmi suliat ukiup affaanik sivilisussuseqaraluarpataluunniit aammalu Kalaallit Nunaata imartaata avataani suliarineqaraluarpataluunniit. Paasissutissiissutigineqarpoq nakkutilliisut Danmarkimi amutsivimmiissimasoq, kingorna ulluni marlunni imaani ooqattaarneqarsimalluni atortuinik misileraanertut, tamatumalu kingorna umiarsualivimmi imaanilu piareersaataasumik atuartitsisoqarsimalluni (inuttanik sungiusaaneq), tamakkulu kingorna Kalaallit Nunaannut angallat utersimavoq. Piffissami tassani illersornermut suliaasaasunik allanik suliarinnittoqarsimanngilaq.

Taamaattumik angallatip Frederikshavnimiissimanerata Islandimiissimaneratalu Kalaallit Nunaanniittuunera kipitinnigilaa. Akilerarusiineramik aalajangiisartut taamatutaaq isumaqarput, naammagittaalliortup sulinermut atasumik Islandimiissimanera aammalu Danmarkimiissimanera Kalaallit Nunaanni sulineranik kipititsinertut sunniuteqarsinnaanngitsoq.

Naammagittaalliortup ullut kursuserfiinut tunngatillugu, taakku taava nalinginnaasumik kursusernerupput nakkutilliisummi sulinermut toqqaannartumik attuumassuteqanngitsut. Kursusit tassarpiaapput nalinginnaasut atorfininnermillu aallaaveqartut naammagittaalliortup angallammi ukiuni sulinerani. Akilerarusiineramik aalajangiisartut paasinninnerat naapertorlugu kursusit taamaalillutik angallammiinnermik kipititsisuusinnaanngillat, assersuutigalugu feeriarnernut assersuunneqartariaqaramik, aammalu naammagittaalliortup angallammi Kalaallit Nunaanni aalajangersimasumik inissisimasumi sulineranit aallaaveqaramik.

Tamatuma kingorna Akilerarusiineramik aalajangiisartut isumaqarput, naammagittaalliortoq ulloq 28. januar 2013-imiit Kalaallit Nunaannut tamakkiisumik akileraartartussaasoq, ullormi taanna Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup sulinerup aallartiffiatut isigimmagu aammalu Kalaallit Nunaannut akileraartussaataasumut tunngavittut isigalugu, tak. § 8.

Marloriaammik akileraarusiineq:

Naammagittaalliortoq Kalaallit Nunaanni najugaqanngilaq, Danmarkimili najukkani attatiinnarsimavaa, taamaattumik qallunaat lsertitanit akileraartarnermut inatsisaat (Kildeskat) naapertorlugu aamma Danmarkimut tamakkiisumik akileraartussaataavoq.

Akileraarusiinemik aalajangiisartut isumaqarput, Danmarkimik DBO-mik isumaqatigiisummi Art. 4 naapertorlugu naammagittaalliortoq Kalaallit Nunaannut akileraartartussaataasoq, minnerpaamik qaammatini arfinilinni feeriat assigisaallu pissutigalugit taamaallaat kipitineqartunik Kalaallit Nunaanniittuummat.

Piffissaq akileraartussaataaffiusoq tassaavoq aningaasarsiorfik 2014 tamarmi, taamaattumik aningaasarsiorfimmi ukiumi tassani aningaasarsianik Danmarkip Kalaallit Nunaatalu akornanni agguataarinissaq tunngavissaqanngilaq. Aningaasarsiorfimmu 2013-imut tunngatillugu, angut pineqartoq aatsaat 28. januarimiit akileraartussaataalersutut isigineqarpoq, taamaammat tassani agguataarisooqarpoq.

Akileraarusiinemik aalajangiisartut inerniliinerat:

Akileraarusiinemik aalajangiisartut taamaalillutik ataatsimoortumik inernilerpaat naammagittaalliortup Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup ukiunut aningaasarsiorfinnut 2013-imut aamma 2014-imut aningaasarsiat pillugit aalajangersaanerannik naammagittaalliuuteqarnera taparserneqassanngitsoq.

Akileraarusiinemik aalajangiisartut aalajangiinerat

Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup ukiuni aningaasarsiorfiusuni 2013-imi aamma 2014-imi Kalaallit Nunaannut tamakkiisumik akileraartussaataaneramik aalajangiinera **aalajangiusimaneqassaaq**, tassalu iluanaarutunik ernianillu akileraarusiinerit taamatutaaq **aalajangiusimaneqassasut**. Naammagittaalliortoq taamaalilluni naammagittaaliornerninik akuerineqanngilaq.

Inatsisit innersuussiffiusut: Aningaasarsianit akileraarutit pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 12, 2. november 2006-imeersumi §§-it 1, 2, 13, 14 aamma 69 aammalu Danmarkip Kalaallit Nunaatalu akornanni Marloriaammik akileraarusiisarneq pillugu isumaqatigiissutaanni Art. 4, 10, 11 aamma 15.